

Kultur- ja dáiddasuorggi guovddášorganisašuvdna KULTA rs Riikkabeaiválggaidprográmma 2023

Kultuvra lea oktasaš oaiveopmodat – kulturbušeahtta prosentii!

Kultuvra dáhkida šaddama ja suvdilvuoda ja lea min leahkima eaktu. Ealli ja nana kultuvra doarju psyhkalaš ceavzinsihkarvuoda, buresveadjima ja kriissagierdannávcca. Kultuvra buvttada mángga láhkai eanet go maid stáhta dan ruhtada.

Oahpahuš- ja kulturministeriija kulturbušeahtta lea suorggi vealtameahtun vuodđoruhtadeapmi. Guhkálaš ja stádis ruhtadanvuodđu lea váikkuheaddji doaimma eaktu. Mihttomearrin ruhtadeami bajideapmin prosentii stáhta bušeahtas lea viidát dohkkehuvvon. Jagi 2022 bušeahta ektui dat dárkkuhivčče 122,2 miljovna euro lasáhusa.

Vuoi kreatiivva dehege luovvi surggiin fidnejuvvo Suoma ovdáneami geasán, juohke mánás galgá leat vuoigatvuohta kultuvrii, dáidagii ja kulturárbbái dahkkin ja vásiheaddjin, ja suomelaččain galget leat ovttaeardásaš vejolašvuodát oassálastit kultureallimii. Kultuvra buktá šaddama – nu ekonomalaččat go psyhkalaččat.

1. Kreatiivva surggiin Suoma ovdáneami geasánin

Kreatiivva surggiin lea mearkašahhti ekonomalaš ja barggolašvuoda váikkuhus daid kultuvrralaš árvvuid lassin. Dat dorjot guovlluovdáneami, guovlluid eallinfámu ja dahket mánggabelagin ealáhusráhkadusa. Kultur- ja dáiddafállan nanne maiddái bálvalussurggiid. Kreatiivva surggiid šaddan doarju Suoma suovdilis šaddama prográmma ja mihttomeari čitnaneatrálavuodas, go daid šaddan vuodđuduvvá ávnnahis árvvulassáneapmái.

Maid galggašii bargat?

Evttohit, ahte kreatiivva surggiid BKT-oassi bajiduvvo eurohalaš dásái ja kreatiivva surggiid doaibmiid riikkaidgaskasaš gilvalannákca nannejuvvo. Ovddiduvvo ođđa hutkkálaš surggiid fitnodagaid riegádeapmi. Dorjojuvvo fitnodagaid ja dáidda- ja kulturdoaibmiid oktasašbargu guktuid árvvulasi bajideapmin. Ovddiduvvo kulturmánákealáhus. Ávkin geavahuvvo kultuvra riikka miellagovvabarggus, vuoi Suopma dovddájuvvo innovatiivvalaš ja geasuheaddji riikan. Nannejuvvo kreatiivva surggiid mánggahápmásaš ekosystema, mas dáidaga iežasárvu ja gávppálaš árvu dorjot nuppiideaset. Stáđasmahtto Creative Business Finland doaibman ja dan bálvalusat ovddiduvvojit vástidit maiddái dáidda- ja kulturárvvuid riikkaidgaskasašlubbama dárbbuide. Nannejuvvojit organisašuvnnat, mat deattuhit kulturolggosdoalvuma ja riikkaidgaskasaš oktasašbarggu, ja buvttaduvvo ávnnahis árvvulassi nu ahte nannejuvvo kreatiiva máhttin sierra doaibmasurggiin.

2. Mánáin lea vuoigatvuohta kultuvrii dahkkin ja vásiheaddjin

Mánás ja nuoras galgá leat vuoigatvuohta hutkáivuhtii ja dáidaga bargamii ja vásiheapmái – ássanbáikái ja opmodahkii geahčakeahtta. Máná vuoigatvuohta dáidagii, kultuvrii ja kulturábái lea gitta rávesolbmuid daguin. Alladássásaš mánáidkultuvra guođđá luotta, mii guoddá olles loahppaeallima. Dáiddaoahpahus ja -bajásgeassin ovddida kreatiivva ja kritihkalaš jurddašeami sihke buorida giedadáidduid, mii lea eaktun ođđalágan servodaga čovdosiid ráhkadeamis ja áddemis.

Maid galggašii bargat?

Mánáid ja nuoraid dásseárvosaš ja olámuttus doaibmi kulturbálvalusain galgá fuolahit. Kultuvrra vehkiin nannejuvvo mánáid ja nuoraid psykalaš kriissagierdan. Mihttomearrin lea, ahte juohkehaš Suomas ássi máná ja nuorra lea kulturbajásgeassinplána oktavuodas. Mii buktit kultuvrra buktán ilu árrabajásgeassima, vuodđoskuvlla, nuppi dási oahpuid ja nuoraidbarggu oassin, vuoi nuoraid mielladearvasvuohta nanosmuvašii ja streassa ložžešii. Sihkkarasto, ahte mánáid asttuáiggedoaibmama Suoma málle oassin juohke mánáid gávdno mielamiel kulturáiggeádjii skuvlabeaivve oktavuodas. Ovddiduvvo lohkan ja lohkanáiddu oktasašbarggus sierra doaibmasurggiiguin. Juohke guovllus Suomas galgá leat vejolašvuohta ovdánit maiddá ámmátbálgá ala – ja válmmaštuvvi nuoraide galgá leat vejolašvuohta beassat karrieras ovddosguvlui. Dáidaga vuodđooahpahus nannejuvvo oassin skuvlenuogádaga.

3. Buohkaide ovtaveardásaš vuoigatvuohta kultuvrii ja dáidagii

Ovtaveardásaš vejolašvuođat kultuvrii lasihit osolašvuođa ja geahpedit sierraárvosašvuođa. Kultuvrii oassálastin nanne psykalaš kriissagierdannávcca ja miela buresveadjima – buohkain galggašii leat dasa vuoigatvuohta. Kultuvra veahkeha áddet iežas ja earáid. Kultuvrii oassálastin ovddida buresveadjima ja dearvasvuođa, eastada sosiálalaš polarašuvnna ja nanne demokratiija. Kultuvra lasiha iežas eallimis vásihuvvon duhtavašvuođa. Juohkehaččas galgá leat kultuvrra vugiiguin vejolašvuohta giedahallat iežas identitehta. Ovtaveardásašvuođa lasiheapmi doarju suvdilis ovdáneami linjjá. Kultuvrii oassálastin láivuda oktonasvuođa ja lasiha searvušlašvuođa.

Maid galggašii bargat?

Lasihuvvojit vejolašvuođat geavahit áiggi kultuvrii, váldojit eret kultuvrii oassálastima eastagat ja ná geahpeduvvojit erohusat sierra álbmotjoavkkuid gaskasaš kultuvrii oassálastimis. Sihkkarastojuvvo válljugas ja mánggabealat kulturfállan buotlágan olbmuid. Nannejuvvo kultuvrra ja dáidaga guvllolaš oazžun oktasašbarggus gielddaiguin, buresveadjinguovlluiguin ja eanangottiiguin. Iešvuđot kultuvra veahkeha doallat maiddá hárvvet ásson guovlluid eallinfámolažžan. Vuhtii váldojuvvo kulturbálvalusain gielaid ja kultuvrraid girjjátvuohta – olbmuid mánggaláganvuohta. Maiddá doaimanváttolaččaide galgá dáhkidit vuoigatvuođa kultuvrii. Lasihuvvojit deaivvadeamit ja gulahallamat servodagas kultuvrra vugiin. Dát dárkkuha dan, ahte kultuvra galgá leat fárus ráđđehusa olbmuid eallinkvalitehta buorideaddji buot politihkaprográmmain, nugo ahkeprográmma, oktonasvuođaprográmma ja demokratiijaprográmma. Kultuvrra galgá doalvut ruovttuiduhttinbálvalusaid oassin.